

Εὐγένιος Βούλγαρις

Ὁ homo universalis τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ
300 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΟΥ (1716-2016)

Ἰὺνδὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν

*Προσωπογραφία τοῦ Εὐγενίου Βουλγάρεως (έλαιογραφία).
Γ.Μ. Μονὴ Βατοπαιδίου, ἀρχὲς 20οῦ αἰ.*

Ἀθήνα, Πολεμικὸ Μουσεῖο

Παρασκευὴ-Σάββατο 18-19 Νοεμβρίου 2016

Π Ρ Ο Γ Ρ Α Μ Μ Α

Παρασκευή 18 Νοεμβρίου 2016

17.00 Έγγραφη Συνέδρων

17.30 Προσφώνηση εκ μέρους τής Έπιστημονικής Επιτροπής:
Έλια ΧΑΤΖΗΠΑΝΑΓΙΩΤΗ-SANGMEISTER και
Χαρίτων ΚΑΡΑΝΑΣΙΟΣ

Χαιρετισμοί:

- Μητροπολίτης Κερκύρας, Παξών και Διαποντίων Νήσων κ. ΝΕΚΤΑΡΙΟΣ
- Καθηγούμενος τής Ί.Μ. Μονής Βατοπαιδίου άρχιμ. ΕΦΡΑΙΜ
- Επίσκοπος Ναζιανζού κ. ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΣ, εκπρόσωπος του Οίκουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου
- Επίσκοπος Θαυμακού κ. ΙΑΚΩΒΟΣ, εκπρόσωπος του Αρχιεπισκόπου Αθηνών κ.κ. Ίερωνύμου Β΄
- Πρέσβυς τής Ρωσίας κ. Άντρέι ΜΑΣΛΩΒ
- Ακαδημαϊκός Χρύσα ΜΑΛΤΕΖΟΥ, έπόπτις ΚΕΜΝΕ Ακαδημίας Αθηνών

18.20 Χαρίτων ΚΑΡΑΝΑΣΙΟΣ, *Ό Εύγένιος Βούλγαρις ως homo universalis και νοϋς του νέου Έλληνισμού*

18.50 Άρχιμ. ΕΦΡΑΙΜ, καθηγούμενος Ί. Μ. Μονής Βατοπαιδίου, *Εύγένιος Βούλγαρις (1716-1806). Ό φωτιστής του Γένους*

19.20 Προβολή του ντοκυμαντέρ: *Εύγένιος Βούλγαρις. 300 χρόνια από τή γέννησή του (1716-1806). Παραγωγή τής Ί.Μ. Μονής Βατοπαιδίου*

20.00 Δεξίωση

Τα ερείπια τής Αθωνιάδος Σχολής
δίπλα στην Ί.Μ. Μονή Βατοπαιδίου

Σάββατο 19 Νοεμβρίου 2016

Α΄ ΣΥΝΕΔΡΙΑ: Διαδρομές και χειρόγραφα του Ευγένιου Βουλγάρεως

Προεδρία: Συμεών ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ

- 09.00 Έλενη ΑΓΓΕΛΟΜΑΤΗ-ΤΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗ, *Οι επιστολές του Ευγένιου Βουλγάρεως προς τον πατριάρχη Κύριλλο Ε΄*
- 09.20 Μπόρις ΦΟΝΚΙΤΣ, *Αυτόγραφα του Ευγένιου Βουλγάρεως στις βιβλιοθήκες της Ρωσίας και της Ουκρανίας*
- 09.40 Ίωάννης ΚΑΡΡΑΣ, *Ό Ευγένιος Βούλγαρις, ή Αικατερίνη Β΄ και ή θριαμβευτική πύλη στη Νίζνα της Ουκρανίας*
- 10.00 Ίλια ΧΑΤΖΗΠΑΝΑΓΙΩΤΗ-SANGMEISTER, *Τα χρόνια της Χερσώνας (1781-1788): συμβολή στη βιογραφία του Ευγένιου Βουλγάρεως*
- 10.20 Ίρινα ΒΟΖΝΕΣΕΝΣΚΑΓΙΑ, *Ό τάφος του Ευγένιου Βουλγάρεως στην Ίερά Μονή Άλεξάνδρου Νιέβσκι στην Άγία Πετρούπολη*
- 10.40 Σταυρος ΜΑΜΑΛΟΥΚΟΣ, *Άθωνιάς Άκαδημία. Η αρχιτεκτονική του μνημείου και μερικές σκέψεις για την αποκατάστασή του*

11.00-11.30: Συζήτηση

11.30-12.00: Διάλειμμα – Κέρασμα

Β΄ ΣΥΝΕΔΡΙΑ: Γλώσσα, Φιλοσοφία και Έπιστήμη

Προεδρία: Ίλια ΧΑΤΖΗΠΑΝΑΓΙΩΤΗ-SANGMEISTER

- 12.00 Κώστας ΝΤΙΝΑΣ, *Γλωσσικές παρατηρήσεις στο έργο του Ευγένιου Βουλγάρεως: ή περίπτωση της γλωσσικής ποικιλίας*
- 12.20 Πήτερ ΜΑΚΡΙΤΖ, *Ό Βούλγαρις φαναριώτης στιχουργός; Σκέψεις για τον τσελεπή Μέμνονα*
- 12.40 Κωνσταντίνος Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ, *Η μετοχέτευση της ευρωπαϊκής φιλοσοφίας στη νεοελληνική σκέψη μέσω των μεταφράσεων: Η συμβολή του Ευγένιου Βουλγάρεως*
- 13.00 Δημήτριος ΠΑΤΣΟΠΟΥΛΟΣ, *Όταν ή μετάφραση γίνεται έξελληνισμός: Α. Τακουετίου Στοιχεία Γεωμετρίας από τον Ευγένιο Βούλγαρι*
- 13.20 Γεώργιος Ν. ΒΛΑΧΑΚΗΣ, *Η παρουσία του Θεού στο έπιστημονικό έργο του Ευγένιου Βουλγάρεως*
- 13.40 Άθανάσιος ΚΑΡΜΗΣ, *Οι ιδεολογικές, πολιτισμικές και παιδαγωγικές θέσεις του Ευγένιου Βουλγάρεως και ή απήχησή τους στη νεότερη εποχή*

14.00-14.30: Συζήτηση

Γ' ΣΥΝΕΔΡΙΑ: Θεολογία και Έκκλησιαστική Πολιτική

Προεδρία: Έλενη ΑΓΓΕΛΟΜΑΤΗ-ΤΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗ

- 17.00 Πρωτοπρεσβύτερος Γεώργιος ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΣ, Σοφία και παράχρηση Έξουσίας – Ο Εὐγένιος Βούλγαρις περί Πάπα
- 17.20 Βασίλειος Ν. ΜΑΚΡΙΑΔΗΣ, «Απόκρισις ὀρθοδόξου τινὸς πρὸς τινὰ ἀδελφὸν ὀρθόδοξον περὶ τῆς τῶν Κατολίκων δυναστείας [...]» (Halle 1775): Ἔργο τοῦ Εὐγενίου Βουλγάρεως ἢ τοῦ Νικηφόρου Θεοτόκη;
- 17.40 Ὀλεγκ-Μαξιμ ΤΣΥΜΠΕΝΚΟ, Ἡ πραγματεία τοῦ Εὐγενίου Βουλγάρεως «Ἱστορικὴ μελέτη περὶ τῆς χρονολογίας τῆς βαπτίσεως τῆς Ὀλγας ἡγεμονίδος τῆς Ρωσσίας»: τὰ πολιτισμικὰ συμφραζόμενα καὶ οἱ προεκτάσεις τους
- 18.00 Χρῆστος ΑΡΑΜΠΑΤΖΗΣ, Θεὸς καὶ Ἱστορία στὸ ἔργο τοῦ Εὐγενίου Βουλγάρεως
- 18.20 Πρωτοπρεσβύτερος Βασίλειος ΚΑΛΛΙΑΚΜΑΝΗΣ, Ἡ εὐθανασία κατὰ τὸν Εὐγένιο Βούλγαρι
- 18.40 Συμεὼν ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ, Ὁ Εὐγένιος Βούλγαρις ὡς ἐκδότης πατερικῶν κειμένων
- 19.00 Συζήτηση
- 19.30 Συμπεράσματα Ἡμερίδος:
Κ. Θ. Πέτσιος, Β. Ν. Μακρίδης, Χαρ. Καρανάσιος
- 20:00 Λήξη Ἡμερίδος

Κυριακὴ 20 Νοεμβρίου 2016

- 7:00-10:30 Ὁρθρος, Θεία Λειτουργία μετὰ Μνημοσύνου γιὰ τὸν Εὐγένιο Βούλγαρι στὸν Ἱερὸ Ναὸ Ἁγίου Δημητρίου στὸν δῆμο Ἁγίου Δημητρίου

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ

1. Έλενη ΑΓΓΕΛΟΜΑΤΗ-ΤΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗ, ὁμότ. καθηγήτρια ἱστορίας Ἰονίου Πανεπιστημίου
2. Χρῆστος ΑΡΑΜΠΑΤΖΗΣ, καθηγητὴς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
3. Γεώργιος Ν. ΒΛΑΧΑΚΗΣ, ἐπίκ. καθηγητὴς ἱστορίας ἐπιστημῶν Ἑλληνικοῦ Ἀνοικτοῦ Πανεπιστημίου
4. Ἰρίνα ΒΟΖΝΕΣΕΝΣΚΑΓΙΑ, ἐρευνήτρια Ρωσικῆς Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν Ἁγίας Πετρούπολεως
5. Ἀρχιμ. ΕΦΡΑΙΜ, καθηγούμενος Ἱερᾶς Μεγίστης Μονῆς Βατοπαίδιου Ἁγίου Ὁρους
6. π. Βασίλειος ΚΑΛΛΙΑΚΜΑΝΗΣ, καθηγητὴς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
7. Χαρίτων ΚΑΡΑΝΑΣΙΟΣ, διευθυντὴς ἐρευνῶν ΚΕΜΝΕ Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν
8. Ἀθανάσιος ΚΑΡΜΗΣ, ἐπιστ. συνεργάτης Θεολογικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν
9. Ἰωάννης ΚΑΡΡΑΣ, ἐπισκέπτης καθηγητὴς νεότερης ἱστορίας Πανεπιστημίου Φράιμπουργκ Γερμανίας
10. Βασίλειος Ν. ΜΑΚΡΙΑΔΗΣ, καθηγητὴς θρησκευολογίας Πανεπιστημίου Ἐρφούρτης Γερμανίας
11. Πῆτερ ΜΑΚΡΙΤΖ, ὁμότ. καθηγητὴς νεοελληνικῆς φιλολογίας Πανεπιστημίου Ὁξφόρδης
12. Σταῦρος ΜΑΜΑΛΟΥΚΟΣ, ἀναπλ. καθηγητὴς Τμ. Ἀρχιτεκτόνων Πανεπιστημίου Πατρῶν
13. π. Γεώργιος ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΣ, ὁμότ. καθηγητὴς Θεολογικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν
14. Κώστας ΝΤΙΝΑΣ, καθηγητὴς γλωσσολογίας, Πανεπιστημίου Δυτικῆς Μακεδονίας
15. Συμεὼν ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ, καθηγητὴς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
16. Δημήτριος ΠΑΤΣΟΠΟΥΛΟΣ, διδάκτωρ Τμ. Μαθηματικῶν Πανεπιστημίου Πατρῶν
17. Κωνσταντῖνος Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ, καθηγητὴς ἱστορίας τῆς φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ἰωαννίνων
18. Ὀλεγκ-Μαξιμ ΤΣΥΜΠΕΝΚΟ, δρ. ἱστορίας, Ἀκαδημία Ἐπιστήμης καὶ Ἐκπαίδευσης Maico-Mannesman Κιέβου
19. Μπόρις ΦΟΝΚΙΤΣ, ἀκαδημαϊκός, ὁμότ. καθηγητὴς παλαιογραφίας καὶ βυζαντινῆς φιλολογίας Πανεπ. Μόσχας
20. Ἴλια ΧΑΤΖΗΠΑΝΑΓΙΩΤΗ- SANGMEISTER, ἀναπλ. καθηγήτρια νεοελληνικῆς φιλολογίας Πανεπιστημίου Κύπρου

Ἐπιστημονικὴ Ἐπιτροπὴ

Ἑλένη ΑΓΓΕΛΟΜΑΤΗ-ΤΣΟΥΓΚΑΡΑΚΗ
δόμτ. καθηγήτρια ἱστορίας Ἰονίου Πανεπιστημίου

Χαρίτων ΚΑΡΑΝΑΣΙΟΣ
διευθυντὴς ἐρευνῶν ΚΕΜΝΕ/Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν

Βασίλειος Ν. ΜΑΚΡΙΔΗΣ
καθηγητὴς θρησκευολογίας Πανεπιστημίου Ἐρφουρτ Γερμανίας

Συμεὼν ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ
καθηγητὴς Θεολογικῆς Σχολῆς ΑΠΘ

Κωνσταντῖνος Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ
καθηγητὴς ἱστορίας τῆς φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ἰωαννίνων

Ἰλῖα ΧΑΤΖΗΠΑΝΑΓΙΩΤΗ-SANGMEISTER
ἀναπλ. καθηγήτρια νεοελληνικῆς φιλολογίας Πανεπιστημίου Κύπρου

Εὐγένιος Ζῆσι: ὁ Βαγγέλιον

Ὀργάνωση

Διαδικτυακὸ περιοδικὸ

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑ
ΠΕΜΠΤΟΥΣΙΑ
www.pemptousia.gr